

Od čtení ke čtenářské gramotnosti

KNIHOVNA!!!

za vším hledej knihu...

Ostrava: Knihovna města Ostravy, 2016

S pomocí knih se mnozí stávají učenými i mimo školu.
Bez knih pak nebývá učený nikdo ani ve škole.
Jan Amos Komenský

Milí rodiče, pedagožky a pedagogové, knihovnice a knihovníci, studentky a studenti...

Prostě vy všichni, které zajímá problematika čtení, čtenářských návyků a především čtenářské gramotnosti. Můžete mít oprávněný pocit přesycenosti neúplnými a nevěrohodnými informacemi, které se nabízejí na každém kroku, nebo je naopak hledáte s obtížemi ve zdrojích na mnoha místech.

Vycházíme vám vstříc a nabízíme na jednom místě přehled odkazů obsahující materiály v tištěné podobě s dobou vzniku převážně po roce 2000. Monografie, absolventské práce, časopisy, periodika a články z nich přístupné online jsou nejaktuálnějšími prameny poznání, stejně jako webové stránky, portály a probíhající projekty ke čtenářství.

Naší snahou je v předloženém zčásti anotovaném sumáři poskytnout relevantní informace logicky rozdělené do základních skupin podle médií.

Přejeme vám dobrou orientaci v příručce i studiu.

Vaše knihovna města Ostravy

Obsah

PROJEKTY NA PODPORU ČTENÍ A ČTENÁŘSTVÍ:	3
KNIHY a E_KNIHY:.....	5
SBORNÍKY:.....	14
ČASOPISY KE ČTENÁŘSTVÍ:	16
ČLÁNKY V ČASOPISECH:	16
ABSOLVENTSKÉ PRÁCE:.....	19
WEBOVÉ STRÁNKY:	25
PŘÍSPĚVEK NA WEBOVÉ STRÁNCE:	27
DALŠÍ MATERIÁLY:.....	30

PROJEKTY NA PODPORU ČTENÍ A ČTENÁŘSTVÍ:

Anketa: Suk - čteme všichni 2015. <http://npmk.cz/node/24/>

Každoroční anketa, kde pro knihy vydané v daném roce hlasují děti, knihovnice a knihovníci a pedagožky a pedagogové. V roce 2016 proběhl 24. ročník. Organizuje Národní pedagogické muzeum a knihovna J. A. Komenského.

BiblioHelp: léčba knihou. <http://www.bibliohelp.cz/>

Projekt vychází z novodobé biblioterapeutické praxe, provázející knihovnictví již stovku let. Nabídka na stránce je členěna do sekcí: psychické problémy, fyzické problémy, sociální problémy a životní situace, terapeutická praxe, pohádkoterapie a audioknihy.

Březen – měsíc čtenářů

Březen je spojen se čtenářstvím desítky let, Svazem knihovníků a informačních pracovníků je organizován v celorepublikovém rozsahu. Knihovny přicházejí s aktivitami k podpoře čtenářství. <http://www.mistnikultura.cz/bmc-a-doc-v-kmo-aneb-tajemstvi-v-knihovne>

Celé Česko čte dětem. <http://celeceskoctedetem.cz/>

Posláním obecně prospěšné společnosti Celé Česko čte dětem je prostřednictvím společného čtení budovat pevné vazby v rodině. Pravidelné předčítání dětem má obrovský význam pro rozvoj jejich emocionálního zdraví. Předčítání rozvíjí paměť a představivost, učí myšlení. Předčítání utváří pevné pouto mezi rodičem a dítětem. My neříkáme "Jdi a čti si!", ale "Pojď, budu ti číst".

Stačí 20 minut denně. Každý den.

Čtenářské kluby. <http://ctenarskekluby.cz/>

Projekt je určen především pro děti MŠ a I. stupně ZŠ, které mají specifické vzdělávací potřeby na základě sociálně slabého či nepodnětného prostředí jejich rodin. Ve čtenářských klubech je čas nad četbou představován jako dobrodružství, zábava a nenásilné poučení.

Čtení pomáhá. <http://www.ctenipomaha.cz/cs/Knihy>

Každý školák, který se zapojí do projektu, přečte některou z knih, získá po úspěšném vyplnění testu kredit 50 korun, který věnuje na jeden z nominovaných dobročinných projektů. Knihy jsou rozděleny do kategorií podle věku čtenářů (1.–5. třída, 6.–9. třída, střední škola), v každé kategorii je k dispozici minimálně 120 knih k výběru a je stále aktualizován.

Čtesyrád: čtenářův sympatický rádce. <http://www.ctesyrad.cz/>

ČTE_SY_RÁD je neustále aktualizovaná databáze k doporučení čtivých knih. ČTENářův SYmpatický RÁDce Vám najde "ty pravé"! Ty, které Vás pobaví a potěší. Ty, které Vás ovlivní a posunou. BONUSY ke stažení: Hrací karty Čte-Sy-Rád, Malý knihovník a Čtenářův blok.

Den pro dětskou knihu. <http://www.dendetskeknihy.cz/>

Celostátní akce poslední předadventní sobotu na podporu knih pro děti a souvisejícího dětského čtenářství. Výstavy, veřejná čtení apod. pořádají knihovny, informační centra, knihkupectví.

Knihy – závislost na celý život. <http://www.sckn.cz/index.php?p=cteni>

Svaz českých knihkupců a nakladatelů ve spolupráci se společností Svět knihy již od roku 2009 vytváří nekomerční kampaň na podporu četby s názvem Knihy – závislost na celý život. Projekt je zaměřen především na mladou generaci.

Noc s Andersenem. <http://www.nocsandersenem.cz/>

Iniciativa knihovnic z Knihovny Bedřicha Beneše Buchlovana společně s Klubkem SKIP přinesla již 16. ročník pohádkové Noci s Andersenem. 1. dubna 2016 ve více než 1 633 registrovaných místech Evropy i zámoří ve veřejných i školních knihovnách, školních třídách, klubovnách, ústavech, se na dálku spojilo čtecí pohádkové dobrodružství malé čtenáře několika zemí.

Nový čtenář

https://www.scio.cz/download/skoly/ctenar/Harmonogram_Novy_ctenar_priklad.pdf

Projekt společnosti SCIO – obsahuje aktivity na celý školní rok – testování pro určení úrovně, tipy na knihy a audioknihy vhodné pro danou úroveň včetně jejich anotací, ukázky a recenze, konkrétní aktivity do hodin, přehledné návody (metodické a pracovní listy), jak s knihami pracovat. Část materiálů mohou po registraci využívat knihovny nebo rodiče zdarma.

Pasování prvňáčků

Aktivity oddělení pro děti pro posílení návyků ke čtenářství, v Knihovně města Ostravy probíhá každoročně jako Týden prvňáčků. Zapojeny jsou všechny ostravské školy, žáci prvních ročníků ZŠ navštíví knihovnu, mohou získat roční registraci zdarma a být slavnostně pasováni na čtenáře.

Rosteme s knihou. <http://www.rostemesknihou.cz/>

Kampaň kromě vlastních aktivit a projektů sdružuje také celou řadu různorodých subjektů, které svou činností podporují čtení mezi dětmi a mládeží, snaží se o zvyšování čtenářské gramotnosti či přispívají k propagaci čtenářství a aktivit kampaně Rosteme s knihou – mimo jiné Svaz knihovníků a informačních pracovníků.

Rostík: Knižní web pro děti, v rámci kampaně na podporu četby Rosteme s knihou. <http://www.rostik.cz/cz/home/>

Web pro děti v rámci kampaně Rosteme s knihou. Nabízí soutěže, doporučenou literaturu, hry a zábavu, související s četbou.

rozečti.se: čtením ke vzdělání. <http://www.rozectise.cz/>

Komerční webová aplikace k rozvoji online výuky rychlého čtení a k tomu vhodných nástrojů. Verze pro online vzdělávání samouků, ale je možné využití těchto nástrojů mezi lektory a vzdělávacími institucemi.

Týden knihoven

Tuto celostátní akci vyhláší pravidelně Svaz knihovníků a informačních pracovníků (SKIP). Knihovna města Ostravy se zapojuje aktivitami k zintenzivnění vztahu čtenář-knihovna a podpoře čtení (soutěže, testy, veřejné čtení, besedy s autory apod.) v ústředí a všech 27 pobočkách.

Projekt Už jsem čtenář – Knížka pro prvňáčka.

<http://www.skipcr.cz/akce-a-projekty/akce-skip/projekt-uz-jsem-ctenar-knizka-pro-prvnacka/projekt-uz-jsem-ctenar-2013-knizka-pro-prvnacka-2015-2016>

SKIP ČR v roce 2016 vyhlásil osmý ročník projektu na podporu čtenářské gramotnosti Už jsem čtenář – Knížka pro prvňáčka. Cílem projektu je rozvoj čtenářských návyků žáků již od prvního ročníku školní docházky. Do projektu přihlašuje letošní žáky prvních tříd základních škol veřejná knihovna ve spolupráci se školami v místě působnosti knihovny. Během školního roku navštěvují žáci prvních tříd se svou učitelkou pravidelně knihovnu.

Včelka. Na čtení záleží: diagnostika čtení. <http://www.vcelka.cz/>

Komerční projekt pro mladší děti a jejich rodiče, případně i školy. PC aplikace vyvinutá ve spolupráci s pedagogy a psychology nabízí postupy ke zlepšení čtenářských dovedností.

KNIHY a E_KNIHY:

ALTMANOVÁ, Jitka a kol. *Čtenářská gramotnost ve výuce: metodická příručka* [pdf]. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků (NÚV), divize VÚP, 2011. ISBN 978-80-87000-99-1. Dostupné také z:

http://www.vuppraha.cz/wp-content/uploads/2011/11/ctenarskagramotnost_final.pdf

Praktická metodická příručka ke zlepšování čtenářské gramotnosti pro pedagogy.

ALTMANOVÁ, Jitka a kol. *Gramotnosti ve vzdělávání: příručka pro učitele*. V Praze: Výzkumný ústav pedagogický, 2010. ISBN 978-80-87000-41-0.

Dostupné také z: <http://bit.ly/1sGRHvj>

Zaměřeno na čtenářskou, matematickou, přírodovědnou, finanční a ICT gramotnost. Je zde charakterizován pojem, zadáno jeho vymezení, začlenění do RVP ZV a přidána inspirace pro výuku.

BOŘEK, Lubor et al. *Rámcový vzdělávací program pro základní umělecké vzdělávání*. Vyd. 1. Praha: výzkumný ústav pedagogický v Praze, 2010. 63 s. ISBN 978-80-87000-37-3.

RVP pro základní umělecké vzdělávání s rozбором čtení, dramatizace textů a další možnosti jejich využití.

BUBENÍČKOVÁ, Petra et al. *Kontexty čtenářství a čtenářské gramotnosti*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2011. ISBN 978-80-7435-165-5.

Reakce na hlavní problémy spojené se čtenářstvím a čtenářskou gramotností jsou obohaceny výsledky předcházejících výzkumů a analýzou současného stavu. Autorka navrhuje některé cesty ke změně, současně však vyvolává otázky k diskuzi.

ČERNÁ, Olga. *Čtení není žádná nuda: náměty k rozvíjení čtenářské gramotnosti a radosti ze čtení*. Praha: Portál, 2014. ISBN 978-80-262-0720-7.

Praktické ukázky činností k motivaci dětí ke čtení. Autorka je knihovnice a autorka několika knih pro mladší děti. Nabízí zde testy a konkrétní úkoly, které autorka používá při práci v knihovně.

Čtenářství, jeho význam a podpora: výzkum, teorie a praxe v České republice a Spolkové republice Německo. Praha: Svaz knihovníků a informačních pracovníků ČR 2008. ISBN 80-85 851-18-0. Dostupné též z:

<http://www.skipcr.cz/dokumenty/ctenarstvi.pdf>

Nahlédnutí k hledání cest ke čtenářství dětí v zahraničí.

Čítanka pro přemýšlivé učitelky a učitele. Praha: Kritické myšlení, 2007.

Dostupné z: <http://www.kritickemysleni.cz/materialy.php?co=dalsi>

Obsah čítanky je různorodý – obecná pedagogická témata zakladatelů moderní pedagogiky, hledání rozdílů mezi kritickým myšlením a jinými způsoby pohledu na svět a přemýšlení o něm. Texty jsou věnovány čtení a rozvoji čtenářství, rovněž články s momentem překvapení v podobě svěžího vidění světa.

Čtenářská gramotnost ve výuce: metodická příručka. Kolektiv autorů. online]. Vydal Národní ústav pro vzdělávání, divize VÚP, 2011. ISBN: 978-80-87000-99-1. [cit.: 2016-05-26]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/vystupy/ctenarska-gramotnost-ve-vyuce>

Metodická příručka pro pedagogy obsahuje definice čtenářské gramotnosti. Většinu pozornosti věnuje jedné z forem cest ke čtenářské gramotnosti: k dílně čtení. Zde uvádí, jak ji organizovat, co obsahuje, metody práce s textem, sebehodnocení četby apod. Příručka obsahuje rovněž praktickou část – pracovní list a leták.

ČUŘÍN, Michal a kol. *Čtenářství v souvislostech*. Ústí nad Orlicí: Oftis, 2013. ISBN 978-80-7405-327-6.

Kolektiv autorů mapuje stav čtenářských návyků u dětí, mládeže a vysokoškolských studentů a pojmenovává nejpálčivější problémy související s touto oblastí, a to nejen ve školním prostředí, ale také v rodině a na úrovni obecného pojetí vzdělávacího systému sekundárního vzdělávání.

GEBHARTOVÁ, Vladimíra. *Jak a co číst dětem v MŠ: komentovaný výběr literárních textů na základě RVP PV*. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-854-8.

Tuto komentovanou antologii textů pro děti – od říkadel a básní (říkadla ke hrám s jazykem, rozpočítadla, hádanky, básničky a scénky k zapamatování) přes monotematická pásma literárních textů lze využít ve vzdělávacích projektech v MŠ. Komentované literární ukázky pro motivační práci s celkem knihy ocení učitelky MŠ a nejnižších ročníků ZŠ, vychovatelky v družinách, rodiče, prarodiče dětí ve věku od 3 do 9 let i studující pedagogických škol.

GEJGUŠOVÁ, Ivana. *Čtenářství žáků základních škol = Primary school pupil reading habits*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2015. ISBN 978-80-7464-783-3.

Informace o nových výzkumech čtenářství mezi žáky základních škol, srovnání nově získaných výsledků s předchozími výzkumy autorky z let 2008 a 2011. Závěrečná část publikace mapuje současnou literární produkci pro dětské čtenáře a zaměřuje se na tituly vhodné pro rozvíjení aktivního čtenářství.

GEJGUŠOVÁ, Ivana. *Mimoškolní četba a cíle literární výchovy na základní škole. Podíl doporučené četby na dětském čtenářství*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Pedagogická fakulta, 2011. 142 s. ISBN 978-80-7464-013-1.

Představení projektu, který usiluje o mapování jedné z důležitých oblastí literární výuky na základní škole, tzv. doporučené četby žáků, a o soustředění informací o mimoškolních čtenářských aktivitách dětí mladšího i staršího školního věku. Vyučujícím mateřštiny na základních školách chybí zpětné informace o tom, jak jednotlivé školy a učitelé využili možnosti plynoucí z RVP ZV, jak tedy vypadá reálná výuka mateřského jazyka.

HÁBL, Jan. *Učit (se) příběhem: Komenského Labyrint a didaktické možnosti narativní alegorie*. Brno: Host, 2013. Teoretická knihovna; sv. 33. ISBN 978-80-7294-901-4.

V čem spočívá kouzlo narativní formy? V čem je jeho formativní síla? Co činí příběh (v tomto případě alegorický) didakticky funkční? Kniha předkládá některé odpovědi. Nejedná se o vyčerpávající pojednání narativu jako literárního fenoménu, ale spíše o interdisciplinární případovou studii, v níž je literární útvar (Komenského Labyrint) analyzován s didaktickými brýlemi na očích.

HOMOLOVÁ, Kateřina. *Čtenářská propedeutika*. Ostrava: Ostravská univerzita, Pedagogická fakulta, 2008. 98 s.

Skripta, která začínajícím pedagogům nabízejí stručný a jasný přehled základních informací o čtenářství v předškolním a raném školním věku. Publikace zájemce navíc seznamuje i s biblioterapií – inspirativní metodou, která není v českých školách příliš obvyklá.

HOMOLOVÁ, Kateřina. *Dětský a dospívající čtenář*. Opava: Slezská univerzita v Opavě, 2013. 387 s. ISBN 978-80-7248-952-7.

Přehled vývojových a čtenářských charakteristik předčtenáře, čtenáře prvních školních let, prepubescentního, pubescentního, dospívajícího a adolescentního čtenáře. Představení jejich potřeb a postojů, návrh možností výchovy ke čtenářství.

HOMOLOVÁ, Kateřina. *Pedagogicko-didaktické a psychosociální aspekty pubescentního čtenářství*. Ostrava: Pedagogická fakulta Ostravské univerzity v Ostravě, 2011. 126 s. ISBN 978-80-7368-641-3.

Cílem této publikace je představení možných přístupů ke čtenářství jako k pedagogické a osobnostní kategorii. Teoretické pozice doplňuje výzkumnými závěry a aktualizuje tak popis systému základních charakteristik pubescentního čtenářství.

HYPLOVÁ, JANA. *Využití projektového vyučování k rozvoji čtenářské gramotnosti žáků základní školy*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Pedagogická fakulta, 2010. 156 s. ISBN 978-80-7368-919-3.

V souvislosti s inovativními změnami v školní literární výchově směřujícími k zvýšení úrovně čtenářské gramotnosti, jež vyplývají z kompetenčního principu RVP ZŠ, je třeba zkoumat, analyzovat, popsat a interpretovat vyučovací metody, které zvyšují úroveň porozumění textu a dovednosti práce s ním. Z tohoto důvodu se zaměřujeme na projektové vyučování, jehož Výstupem je slovesný produkt v podobě vlastního žákovského textu.

CHALOUPKA, Otakar. *Rodina a počátky dětského čtenářství*. Praha: Victoria Publishing, 1995. ISBN 80-85865-40-8.

Autor systematicky sledoval a vymezil jednotlivé etapy čtenářství od raného dětství po práh dospělosti; kromě literatury pro děti a mládež se zde věnoval počátkům čtení a čtenářských návyků u dětí v rodině.

CHALOUPKA, Otakar. *Rozvoj dětského čtenářství*. 1. vyd. Praha: Albatros, 1982. 572 s., grafy, tb.

Základní a zásadní publikace k rozvoji dětského čtenářství před rokem 1989.

CHALOUPKA, Otakar. *Škola a počátky dětského čtenářství*. Praha: Victoria Publishing, 1995. ISBN 80-85865-41-6.

Autor systematicky sledoval a vymezil jednotlivé etapy čtenářství ve školách od raného dětství po práh dospělosti; kromě literatury pro děti a mládež se zde věnoval počátkům čtení a čtenářských návyků u dětí mladšího školního věku.

CHLPÍKOVÁ, Klára a NIKLESOVÁ, Eva. *Katalog výukových materiálů s multimediální podporou pro výuku českého jazyka, slohu a literární výchovy na 2. stupni ZŠ*. 1. vyd. [České Budějovice]: Vlastimil Johanus, 2012. 49 s. ISBN 978-80-87510-14-8.

Výukové materiály pro výuku ČJ, slohu a literární výchovy přehledně a enumerativně.

CHLPÍKOVÁ, Klára a MACHÁČKOVÁ, Jitka. *Rozvíjíme čtenářskou gramotnost na základní škole: metodická příručka pro učitele s multimediální podporou pro výuku českého jazyka*. 1. vyd. [Tábor]: Základní škola Bernarda Bolzana, obecně prospěšná společnost, 2014. 40 s. ISBN 978-80-260-6750-4.

Metodická příručka k rozvoji čtenářské gramotnosti představuje metody a formy práce, přidává edukační materiály s komentářem – určeno pedagogickým pracovníkům.

JANOŠKOVÁ, Kateřina a RIEDLOVÁ, Dana. *Metodické opory k lekcím informačního vzdělávání*. Masarykova veřejná knihovna Vsetín, 2014. ISBN 978-80-87991-00-8. Dostupné z: <http://www.mvk.cz/archiv/stazeni/mvk-102290-sylaby.pdf>

Metodické opory pro tvorbu lekcí informační výchovy pro všechny školní ročníky ZŠ a SŠ. Opora akceptuje RVP ZŠ a SŠ a ŠVP daných škol. Začleněním nových metod a forem práce je velmi inspirativní nejen pro knihovny.

KRAMPLOVÁ, Iveta et al. *Netradiční úlohy aneb čteme s porozuměním*. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 2002. ISBN 80-211-0416-3.

Informace o mezinárodním výzkumu PISA, který byl v roce 2000 zaměřen na zjišťování úrovně čtenářské gramotnosti patnáctiletých žáků. Přiblížení čtenářských dovedností, které byly výzkumem ověřovány, a seznámení s výsledky českých žáků. Podrobný popis testových úloh, jejich klasifikace i vyhodnocování odpovědí. Přílohou publikace je deset uvolněných úloh z výzkumu PISA, včetně návodu k vyhodnocování a průměrné úspěšnosti žáků, a 10 úloh, které na základě principů výzkumu PISA vytvořili sami učitelé.

KRAMPLOVÁ, Iveta a Eva POTUŽNÍKOVÁ. *Jak (se) učí číst*. 1. vyd. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 2005. ISBN 80-211-0486-4.

Publikace pro pedagogy – přístupy a současné metody výuky čtení.

KREISLOVÁ, Zdenka. *Krok za krokem 1. třídou: školní zralost, spolupráce s rodiči, učíme se číst a psát, nápady pro celý rok*. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-802-4720-388.

https://obalky.kosmas.cz/ArticleFiles/180969/auto_preview1.pdf/FILE/krok-za-krokem-1.-tridou-auto_preview1.pdf

V kapitolách pro pedagogy a zvědavé rodiče je popsána problematika školní zralosti dětí, správného prostředí školní třídy, rozvoje spolupráce s rodiči, výuka čtení, to vše doplněno praktickými návody k celoroční činnosti.

LEDERBUCHOVÁ, Ladislava. *Dítě a kniha: o čtenářství jedenáctiletých*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2004. ISBN 80-86898-01-6.

Publikace vychází z výzkumů čtenářských zájmů, návyků a potřeb jedenáctiletých dětí, žáků 4. ročníku základní školy. V centru pozornosti výkladu je především kompetence raně pubescentního deseti- až jedenáctiletého čtenáře, tj. jeho psychická dispozice a celková připravenost komunikovat s přiměřeně náročnou uměleckou literaturou pro děti a mládež.

LEPILOVÁ, Květuše. *Cesty ke čtenářství: vyprávějte si s námi!* Brno: Edika, 2014. ISBN 978-80-266-0112-8.

Zkušená literární teoretička a publicistka předává svoje cenné zkušenosti a doporučení pro podněcení zájmu dětí o čtení a k prohloubení jejich čtenářských dovedností. Důležité podněty pro práci s dětmi tedy přinese studentům středních pedagogických škol a oboru Učitelství pro mateřské školy na pedagogických fakultách, učitelům mateřských i základních škol a rodičům.

LUKAVSKÁ, Eva a Jana ŠÍSTKOVÁ. Pojetí vyučování vytvářející prostor pro rozvoj čtenářské gramotnosti, ale nejen pro ni. In: KOCUROVÁ, M. et al. *Analyticko-syntetická a genetická metoda ve výuce čtení*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2012. ISBN 978-80-7290-578-2.

Kvalita vyučování orientovaného na žáka – takové pojetí si klade za cíle krom jiného, rozvíjet gramotnost dětí. V našem článku se zaměřujeme na gramotnost čtenářskou (ČG) a přinášíme konkrétní popis postupu při rozvíjení ČG v jedné třídě. Jako nástroj pro hodnocení dosažených cílů jsou využita čtenářská kontinua. Text obsahuje ukázkou dobré praxe.

MERTIN, Václav. Podpora a rozvoj čtenářských dovedností v předškolním věku. In Mertin, Václav a Gillernová, Ilona. (ed.). *Psychologie pro učitelky mateřské školy*. Praha: Portál, 2003. 129 s. ISBN 80-7178-799-X.

Výchova v předškolním věku mohou významně přispět k rozvoji dítěte. Učitelky i rodiče by měli mít k dispozici poznatky na úrovni soudobého poznání psychologie a souvisejících vědních oborů. Předkládaná publikace našich předních odborníků shrnuje nové pohledy na tradiční otázky psychologie a pedagogiky předškolního věku (například význam výuky čtení, integrace postižených), a také zařazuje nová aktuální témata (dítě imigrantů v mateřské škole, stimulování citového vývoje, rozvoj sociálních kompetencí).

METELKOVÁ SVOBODOVÁ, Radana. *Čtenářská gramotnost: cesta ke vzdělávání* [pdf] [online]. Ostrava: Ostravská univerzita, 2012. ISBN 978-80-7464-219-7. Dostupné také z: <http://projekty.osu.cz/svp/opory/pdf-metelkova-ctenarska-gramotnost-cesta-ke-vzdelavani.pdf>

Studijní materiál k výuce podpůrného předmětu: Čtenářská gramotnost – cesta ke vzdělávání. Obsahuje praktické ukázky.

METELKOVÁ SVOBODOVÁ, Radana. *Čtenářská gramotnost z lingvodidaktického hlediska*. V Ostravě: Pedagogická fakulta Ostravské univerzity, 2008. ISBN 978-80-7368-653-6.

Tato publikace vychází z disertační práce autorky a zabývá se jedním ze stěžejních aspektů současného českého školství – problematikou porozumění textu, tedy čtenářskou gramotností českých žáků základních škol. Na čtenářskou gramotnost není nahlíženo pouze z hlediska její integrace v RVP ZV, ale je vnímána komplexněji z hlediska současného pojetí didaktiky českého jazyka i z hlediska výsledků získaných mezinárodními šetřeními v této oblasti.

METELKOVÁ SVOBODOVÁ, Radana. *Formování čtenářské gramotnosti v prostředí školy se zaměřením na žáky mladšího školního věku*. Ostrava: Ostravská univerzita, 2013. ISBN 978-80-7464-451-1.

Publikace představuje snahu o docílení komplexního náhledu nejen na didaktické prostředky užívané při výuce mateřského jazyka, ale i na další faktory významně ovlivňující formování čtenářských dovedností žáků mladšího školního věku.

METELKOVÁ SVOBODOVÁ, Radana a Jana HYPLOVÁ. *Strategie rozvíjení čtenářské gramotnosti v čítankách 1. stupně ZŠ*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2011. 162 s. ISBN 978-80-7464-003-2.

Zaměřeno na využití potenciálu čítanek pro rozvoj čtenářské gramotnosti na 1. stupni základních škol.

NOVÁK, Radomil a Ivana GEJGUŠOVÁ. *Prostor pro češtinu*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Pedagogická fakulta, 2011. ISBN 978-80-7464-004-9.

Monografie, zabývající se českou literaturou 20. století, neologismy v jazyce, možným vlivem na současné čtenářství.

NOVÁK, Radomil a Pavlína KULDANOVÁ. *Překračování hranic obvyklosti*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Pedagogická fakulta, 2010. 149 s. ISBN 978-80-7368-920-9.

Příspěvky jednotlivých autorů se věnují tématu změn jazyka, čtení a zčásti také čtenářství z pohledu vysokoškolských pedagogů, jejich dlouhodobého sledování a výzkumů.

PAPÍK, Richard. *Naučte se číst!* Praha: Grada, 1992. ISBN 80-854-2493-2

Publikace představuje rychločtení – specifikuje odlišnost od běžného čtení, definuje rychlé čtení, ukazuje způsob, jakým čteme, upřesňuje techniky zvyšování rychlosti čtení. Součástí jsou tabulky a testy s vyhodnocením.

PRÁZOVÁ, Irena. *České děti jako čtenáři*. Brno: Host, 2014. ISBN 978-80-7491-492-8.

Čtou děti? Obstojí vůbec kniha a čtení v konkurenci nových médií? Kniha přináší výsledky prvního reprezentativního výzkumu českého dětského čtenářství od šesti do čtrnácti let, který realizoval v letech 2013 a 2014 Knihovnický institut Národní knihovny České republiky. Výzkum se zaměřil jak na vztah dětí k četbě, tak na specifika čtenářského chování (jako je například vnímání čtení knih dětmi, frekvence čtení, žánrové preference atd.). Důraz byl rovněž kladen na analýzu rodiny a školy, jež mají na děti v tomto směru největší vliv. Zvláštní pozornost byla věnována také vztahu dětí ke knihovnám. Závěrem kniha shrnuje doporučení vyplývající z tohoto výzkumu, na jejichž základě by mohli rodiče, učitelé či knihovníci podpořit rozvoj dětského čtenářství.

Projevy dětské zvědavosti: získávání informací a kladení otázek od předškolního věku v kontextu intelektového nadání. Praha: Grada, 2013. 171 s. ISBN 978-80-247-5200-6.

První projevy zvědavosti jsou patrné již ve věku osmnácti měsíců. Od tohoto okamžiku, kdy si člověk zakotví zkušenost s kladením otázek, se stávají trvalou strukturou v kognitivním aparátu, neodmyslitelnou součástí verbálních projevů jedince, jeho myšlenkových procesů i celé mezilidské komunikace. Publikace odpovídá na otázky vztahující se k informačnímu chování dětí od předškolního věku až do dospívání. Kniha je určena všem, kdo pracují s dětmi jak v odborné, tak ve vzdělávací a zájmové sféře, i rodičům, kterým leží na srdci všestranný rozvoj schopností jejich dítěte.

PRŠOVÁ, Eva. *Rozvoj literárnej kompetencie metódami tvorivej dramatiky.* Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela, Fakulta humanitných vied, 2010. ISBN 978-80-557-0058-8.

Problematika hlavních částí literární komunikace ve školách – čtenáři, umělecký text a osobnost učitele – představuje estetický zážitek, proto by i její výuka měla být zážitková. Kombinace teoretických pohledů spolu s tvořivou dramatikou podává ucelený systém osobnostně-sociálního učení založeného na metodách divadla a dramatu.

Rozvoj čtenářství napříč školou: minimetodika VÚP [leták]. Dostupné z:

http://www.vuppraha.cz/wp-content/uploads/2011/09/MINI_%C4%8Dten%C3%AD_letakweb.pdf

Desatero zásad ke čtenářství, přehledná a srozumitelná metodika pro školy, knihovny i rodiče formou letáku.

STARÝ, Karel a kol. *Úlohy pro rozvoj čtenářské gramotnosti: utváření kompetencí žáků na*

základě zjištění šetření PISA 2009. Praha: Česká školní inspekce, 2013. 135 s. ISBN 978-80-905370-2-6. Dostupný také z: <http://docplayer.cz/271021-Utvareni-kompetenci-zaku-na-zaklade-zjisti-setreni-pisa-2009.html>

V první části publikace jsou rozebrány výsledky českých žáků v testu čtenářské gramotnosti PISA 2009 s ohledem na to, jak byli naši žáci úspěšní z hlediska sledovaných kompetencí, obsahových oblastí, kontextu a typu otázek. Druhou, rozsáhlejší část publikace tvoří nově vytvořené úlohy podobné těm, jež se užívají v šetření PISA. Materiál je vhodný pro učitele vyšších ročníků základní školy, víceletých gymnázií a všech typů středních škol, kteří chtějí zjistit a rozvíjet čtenářské dovednosti svých žáků.

STEELOVÁ, Jeannie L. a kol. *Co je kritické myšlení.* Příručka I. Praha: Kritické myšlení o. s., 2007.

Program Čtením a psaním ke kritickému myšlení (v angličtině Reading & Writing for Critical Thinking - RWCT) je jedním ze vzdělávacích programů, který přináší do škol konkrétní praktické metody, techniky a strategie. Pro program je charakteristické zejména promyšlené a strukturované využití čtení, psaní a diskuse k rozvíjení samostatného myšlení, k podnícení potřeby i schopnosti celoživotního vzdělávání, tvořivého přístupu k novým situacím, schopnosti spolupracovat a respektovat názory druhých.

STEELOVÁ, Jeannie, L. a kol. *Rozvíjíme kritické myšlení.* Příručka II. Praha: Kritické myšlení o. s., 2007.

Program Čtením a psaním ke kritickému myšlení (v angličtině Reading & Writing for Critical Thinking - RWCT) je jedním ze vzdělávacích programů, který přináší do škol konkrétní praktické metody, techniky a strategie. Pro program je charakteristické zejména promyšlené a strukturované využití čtení, psaní a diskuse k rozvíjení samostatného myšlení, k podnícení potřeby i schopnosti celoživotního vzdělávání, tvořivého přístupu k novým situacím, schopnosti spolupracovat a respektovat názory druhých.

STEELOVÁ, Jeannie L. a kol. *Další strategie k rozvíjení kritického myšlení*. Příručka III. Praha: Kritické myšlení o. s., 2007.

Program Čtením a psáním ke kritickému myšlení (v angličtině Reading & Writing for Critical Thinking - RWCT) je jedním ze vzdělávacích programů, který přináší do škol konkrétní praktické metody, techniky a strategie. Pro program je charakteristické zejména promyšlené a strukturované využití čtení, psaní a diskuse k rozvíjení samostatného myšlení, k podnícení potřeby i schopnosti celoživotního vzdělávání, tvořivého přístupu k novým situacím, schopnosti spolupracovat a respektovat názory druhých.

ŠAFRÁNKOVÁ, Kateřina. *Metodika čtenářství* [pdf]. Praha, 2012. Dostupné z: <https://www.varianty.cz/publikace/115-metodika-ctenarstvi>

Jedna z nejvýznamnějších lektorek kritického myšlení zpracovala metodiku čtenářství a specifikovala v bodech – podmínky pro rozvoj čtenářské gramotnosti, o čtení s porozuměním, jak připravit lekci s rozvíjením průřezových témat, jak zavádět rozvoj čtenářství do výuky, seznámení s osvědčenou praxí, sady textů pro výuku.

ŠLAPAL, Miloš, Hana KOŠTÁLOVÁ a Ondřej HAUSENBLAS. *Metodika rozvoje čtenářství a čtenářské gramotnosti* [pdf]. Nový Jičín: Krajské zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků a informačních center (KVIC), 2012 [cit.: 2016-05-23]. ISBN 978-80-905036-8-7. Dostupné z:

http://www.kvic.cz/aktualita/2370/Metodika_rozvoje_ctenarstvi_a_ctenarske_gramotnosti

Součástí metodiky je rozpracovaná definice ČG včetně pokusu o její konkretizaci prostřednictvím pojmenování dílčích dovedností i popis používaných metod. Podrobněji se věnujeme dílně čtení rozvíjející beletristické čtení i práci s odbornými texty. Nedílnou součástí je i hledisko výběru používaných textů a práce s nimi - tzv. didaktický potenciál. Metodika je uzavřena konkretizací předcházejících vstupů u konkrétních výukových lekcí.

ŠVRČKOVÁ, Marie. *Kvalita počáteční čtenářské gramotnosti: výzkumná analýza a popis soudobého stavu*. Ostrava: Ostravská univerzita, Pedagogická fakulta, 2011. ISBN 978-80-7464-020-9.

Popis soudobého stavu výuky počátečního čtení v primární škole v období po transformaci kurikula základního vzdělávání (po roce 2007) a zároveň prezentuje výzkumnou analýzu kvality počáteční čtenářské gramotnosti žáků, jež byla provedena na základě vybraných pedagogických didaktických hledisek. Publikace je prvním pokusem zavedení jednotné pojmové konceptualizace v didaktické složce vzdělávání učitelů na národní úrovni.

TOMKOVÁ, Anna. *Program čtením a psáním ke kritickému myšlení v primární škole*. Praha: PdF UK, 2007. 98 s. ISBN 978-80-7290-315-3.

Publikace je zaměřena na vyučování, didaktiku. Metodiku. Pozornost je věnovaná speciální pedagogice (logopedii, somatopedii, psychopedii, etopedii, surdopedii, tyflopeditii). Popisuje vhodné prostředí ve třídě, přidává znalost vyučování cizích jazyků a formu e-learningu. Výjimečné je začlenění sdělovacích prostředků a informačních technologií do vyučovacího procesu. Podnětná je část věnovaná vyučování speciálních skupin žáků, výchova a výuka zdravotně postižených - dospělých i dětí.

TOMKOVÁ, Anna, MARUŠÁK, Radek a Jaroslav PROVAZNÍK. *Spolupráce dětí 1. a 2. stupně ZŠ při rozvoji čtenářské gramotnosti: Manuál příkladů z praxe*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2012. ISBN 978-80-7290-582-9. Dostupné též z:

<http://www.cteme.eu/data/ka9/knizniblokCB.pdf>

Tento manuál příkladů vrstevnické spolupráce žáků prvního a druhého stupně při rozvoji čtenářské gramotnosti je výsledkem činnosti aktivit projektu Rozvoj čtenářských kompetencí v prostředí inkluzivní školy. Hlavním cílem této skupiny bylo zmapovat možnosti vrstevnické spolupráce žáků při čtenářských aktivitách, práci s textem, ověřit různé modely spolupráce v praxi a vlastní zkušenosti zpracovat do podoby příkladů

z praxe pro čtenáře tohoto manuálu. Společně pro všechny programy je zacílení k rozvoji čtenářské gramotnosti.

TRÁVNÍČEK, J. *Čteme?: obyvatelé České republiky a jejich vztah ke knize* (2007). 1. vyd. Brno: Host, 2008, 207 s. ISBN 978-807-0505-540.

Publikace vychází z vůbec prvního reprezentativního průzkumu čtenářů a čtení v české populaci, který v roce 2007 organizovala Národní knihovna ČR a Ústav pro českou literaturu AV ČR. Východiskem jsou statistická data o tom, kolik knih čteme (během roku), jak často čteme, kolik knih kupujeme, jací jsou naši nejoblíbenější autoři a knihy, v jakém poměru je četba knih k četbě časopisů, sledování TV, poslechu rozhlasu atd. Knižní publikace nabízí hlubší interpretaci jednotlivých faktů, pokouší se charakterizovat českou čtenářskou kulturu a podává srovnání s některými průzkumy jinde ve světě.

TRÁVNÍČEK, J. *Čtenáři a internauti: obyvatelé České republiky a jejich vztah ke čtení* (2010). 1. vyd. Brno: Host, 2011, 191 s. ISBN 978-807-0505-991.

Knihka přináší výsledky druhého reprezentativního výzkumu čtenářů a čtení v České republice. Data ukazují, jak je české čtenářstvo rozloženo, tj. kdo jsou jeho tahouni a kdo ho naopak táhne dolů, kde se nacházejí bariéry a kde má česká čtenářská kultura své silné stránky. Dále je zde čtení nahlíženo v kontextu jiných aktivit – mediálních, pracovních i volnočasových. Specifickým tématem druhého výzkumu je čtení beletrie a čtení v digitálním prostředí.

TRÁVNÍČEK, JIŘÍ. *Vyprávěj mi něco: jak si děti osvojují příběhy*. Příbram: Pistorius & Olšanská, 2004. 68 s. ISBN 978-80-7185-829-4.

Literárně teoretická studie věnovaná vyprávění příběhu, pohádky. Zkoumá příběh, pohádku skrze vyprávěné struktury. Analyzuje kognitivní způsoby, jimiž se děti v raném věku (3–10 let) vztahují k literatuře, a to především k epice. Výsledkem je studie, která dosud v českém kontextu chyběla: studie, která staví spíše na kognitivních než na psychologizujících či psychoanalytických přístupech a která má i praktický dopad. Může napomoci učitelům na základní škole, ale i rodičům uvědomit si, co se děje v hlavách jejich dětí při setkání s literaturou.

VALA, Jaroslav. *Poezie, studenti a učitelé: recepce, interpretace, výuka*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013. 271 s. ISBN 978-80-224-3922-8.

Publikace shrnuje výsledky výzkumného projektu GAČR s názvem Výzkum recepce poezie u pubescentních a adolescentních čtenářů (2011-2013) realizovaného na PdF UP Olomouc. Sledování studentů ve věku 12-20 let a jejich vnímání různých básní, a nakolik jsou schopni je interpretovat bez výrazné asistence učitele. Zároveň bylo zkoumáno, jak lze studentský vztah k poezii ovlivňovat volbou vhodných vyučovacích metod založených na zážitkové pedagogice, rozvíjení kreativity a na citlivém přístupu k individuálním studentským interpretacím.

VETEŠKA, Jaroslav. *Kompetence ve vzdělávání dospělých: pedagogické, andragogické a sociální aspekty*. Vyd. 1. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2010. 200 s. ISBN 978-80-86723-98-3.

Publikace se teoreticky a metodologicky zabývá významným fenoménem přelomu 20. a 21. století: klíčovými kompetencemi v kontextu sociálních a hospodářských změn. Autor dává uvedené kompetenční pojetí do širších edukačních souvislostí, a to vždy se stálým zřetelem k možnostem aplikace do různých společenských oblastí, zejména pak do vzdělávání, rozvoje a řízení lidských zdrojů.

VĚŘÍŠOVÁ, Irena, KRÜGER, Květuše, BĚLINOVÁ, Eva a kol. *Kudy vede cesta ke čtenáři? Rozvoj dětského čtenářství na druhém stupni základní školy* [pdf]. Praha, 2007. ISBN 978-80-254-0669-4. Dostupné z:

http://www.gac.cz/userfiles/file/nase_prace_vystupy/gac_ctenjpd_kudy_vede_cesta.pdf

Jak lze prakticky podpořit zájem současných dětí o literaturu a čtení a posílit roli základní školy v této oblasti – metodická příručka předává čtenářům postřehy o možnostech a nástrahách práce s dětským čtenářstvím ve výuce na základní škole. Text je přístupný

svou praktickou využitelností, přináší inspiraci k vykročení za hranice běžné vyučovací hodiny českého jazyka a literatury.

WAGNEROVÁ, Jarmila. *Jak naučit číst podle genetické metody*. Plzeň: Západočeská univerzita, 1997. ISBN 80-708-2309-7.

Hlavní myšlenkou genetické metody výuky čtení je naučit děti číst s porozuměním, a to již od samého počátku, což jim vyhláskování slova a následně jeho celé přečtení umožňuje. Děti umí číst již po prvních 3 – 4 měsících ve škole, dokážou pracovat s textem, mnohem dříve mohou číst zajímavé texty, příběhy, pohádky. Jde o metodu přirozenou a motivující k dalšímu čtení. Děti se začínají učit číst prostřednictvím velkých tiskacích písmen, která jsou dětem bližší. Je pro ně snadné zachytit a zapamatovat si grafickou podobu hůlkového písma. Poté se přirozeně přechází k osvojení si malé tiskací abecedy a děti jsou seznamovány i s psacím písmem. Hláskování pomáhá dětem i při psaní, neboť si postupně vybavují jednotlivá písmena a nedochází k jejich občasnému vynechávání.

WILDOVÁ, Radka a Václav VONDRÁČEK (eds.). *Čtením ke vzdělání: texty z konference Čtením ke vzdělání*, pořádané občanským sdružením Centrum Čítárna, Společnosti pro podporu a rozvoj čtenářství (CzechRA), Katedrou primární pedagogiky a Katedrou české literatury UK PedF v Praze dne 28. 11. 2003. Praha: Svoboda Servis, 2004. ISBN 80-86320-36-7.
Texty z konference Čtením ke vzdělávání.

WILDOVÁ, Radka. *Rozvíjení počáteční čtenářské gramotnosti*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2005. ISBN 80-7290-228-8.
Komplexní analýza problematiky rozvoje počáteční čtenářské gramotnosti (výuky počátečního psaní) prostřednictvím uplatnění hlediska pedagogického a didaktického. Cílem studie je charakterizovat pojetí čtenářské pregramotnosti v českém předškolním vzdělávání, analyzovat vývoj související terminologie a sumarizovat závěry výzkumných šetření zaměřujících se na pojetí, podporu a rozvoj čtenářské pregramotnosti v domácím prostředí.

WILDOVÁ, Radka et al. *Čtenářská gramotnost a podpora jejího rozvoje ve škole*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2012. ISBN 978-80-7290-579-9.

Prezentace zahraničních trendů a projektů pro rozvoj čtenářské gramotnosti spolu s popisem situace v ČR včetně prezentace rozsáhlého projektu na podporu čtenářské gramotnosti realizovaného na pedagogické fakultě UK.

ZACHOVÁ, Alena. *Čtenářství a čtenářská gramotnost*. Vlkov: Helena Rezková, 2013. ISBN 978-80-904449-7-3.

Historie zájmu o čtenářství, výzkumy čtenářství v meziválečném období a v druhé polovině 20. století a analýza současného stavu představuje základ publikace. V další části je v rámci čtenářské gramotnosti v sekundárním vzdělávání srovnávána recepce a charakteristika ukázky díla a jejich srovnání s předešlými výzkumy.

SBORNÍKY:

Literární výchova jako cesta k četbě: sborník z mezinárodního semináře. Ústí nad Labem: Univerzita J. E. Purkyně, 2008. ISBN 978-80-7414-009-9.

Sborník příspěvků ze semináře, jehož ústředním tématem byla problematika literární výchovy, zvláště školní, související s čtenářskou gramotností. Sborník obsahuje texty 19 autorů, včetně textů zaměřených na historii a teorie literatury pro mládež.

Sborník pozoruhodných textů. Kvic, 2012. Dostupné z:

www.kvic.cz/aktualita/2372/sbornikpozoruhodnychtextu

Pozoruhodné texty vhodné pro rozvoj čtenářské gramotnosti, které jsou pro žáky přitažlivé a zároveň podnětné. Texty v tomto sborníku jsou rozděleny podle vzdělávacích oblastí. Přehled začíná vždy seznamem knih či zdrojů, následují vybrané texty, z nichž některé jsou opatřeny didaktickým potenciálem. v příloze najdete pozoruhodné texty pro pět vzdělávacích oblastí, jednotlivé texty najdete i v elektronické podobě v dalších podsložkách.

Současná literatura pro děti a její vliv na rozvoj čtenářství. *Současná literatura pro děti a její vliv na rozvoj čtenářství: sborník textů z odborného semináře pořádaného dne 14. 11. 2012* Městskou knihovnou v Přerově a Muzeem Komenského v Přerově. Přerov: Městská knihovna v Přerově Muzeum Komenského, 2012. 116 s. ISBN 978-80-87190-18-0.

Odkaz na jednotlivé příspěvky najdete zde:

<http://www.knihovnaprerov.cz:8080/Carmen/cs/detail/261507?st=SMART&d=1&q=sou%C4%8Dasn%C3%A1+literatura+pro+d%C4%9Bti&w=ALL&p=1&t=GOOGLE&s=relevance>

Současná literatura pro děti a její vliv na rozvoj čtenářství. *Současná literatura pro děti a její vliv na rozvoj čtenářství II: sborník textů z 2. ročníku odborného semináře pořádaného dne 13. 11. 2013* Městskou knihovnou v Přerově a Muzeem Komenského v Přerově. Přerov: Městská knihovna v Přerově Muzeum Komenského, 2013. 87 s. ISBN 978-80-87190-25-8.

Odkaz na jednotlivé příspěvky najdete zde:

<http://www.knihovnaprerov.cz:8080/Carmen/cs/detail/277643?st=SMART&d=1&q=sou%C4%8Dasn%C3%A1+literatura+pro+d%C4%9Bti&w=ALL&p=1&t=GOOGLE&s=relevance>

Současná literatura pro děti a její vliv na rozvoj čtenářství. *Současná literatura pro děti a její vliv na rozvoj čtenářství III. "Kouzlo kouzel": sborník textů z 3. odborného semináře pořádaného 19. 11. 2014* Městskou knihovnou v Přerově a Muzeem Komenského v Přerově. Přerov: Městská knihovna v Přerově ve spolupráci s Muzeem Komenského v Přerově, 2014. 89 s. ISBN 978-80-87190-30-2.

Odkaz na jednotlivé příspěvky najdete zde:

<http://www.knihovnaprerov.cz:8080/Carmen/cs/detail/324728?st=SMART&d=1&q=sou%C4%8Dasn%C3%A1+literatura+pro+d%C4%9Bti&w=ALL&p=1&t=GOOGLE&s=relevance>

Současná literatura pro děti a její vliv na rozvoj čtenářství. *Současná literatura pro děti a její vliv na rozvoj čtenářství IV. Historie není jen dějepis: sborník textů z 4. ročníku odborného semináře pořádaného 18. 11. 2015 Městskou knihovnou v Přerově a Muzeem Komenského v Přerově.* V Přerově: Městská knihovna v Přerově Muzeum Komenského v Přerově, 2015. 95 s. ISBN 978-80-87190-35-7.

Odkaz na jednotlivé příspěvky najdete zde:

<http://www.knihovnaprerov.cz:8080/Carmen/cs/detail/366935?st=SMART&d=1&q=sou%C4%8Dasn%C3%A1+literatura+pro+d%C4%9Bti&w=ALL&p=1&t=GOOGLE&s=relevance>

Tvořivost učitele v primárním vzdělávání: sborník prací z mezinárodní konference konané 2. a 3. října 2008 na katedře primárního vzdělávání FP TU v Liberci. V Liberci: Technická univerzita, 2008. ISBN 978-80-7372-422-1.

Příspěvky z konference, zaměřující se na tvořivost učitelů ve výuce – část z nich se věnuje čtenářské gramotnosti, čtení s porozuměním, tvořivé dramatice.

ČASOPISY KE ČTENÁŘSTVÍ:

Impulsy: inspirace, náměty a trendy v dětském čtenářství [online]. Brno: Knižovna Jiřího Mahena v Brně, © 2009-2016 [cit.: 2016-05-23]. Dostupné z: <http://www.kjm.cz/impulsy>

Elektronicky dostupný knihovnický časopis pro praxi – náměty k práci s literaturou, novinky v oblasti čtenářské gramotnosti, tvořivé dramatiky apod.

Kritická gramotnost: časopis o rozvoji čtenářské a kritické gramotnosti [online]. Praha: Pomáháme školám k úspěchu, 2016- [cit.:2016-05-23]. Dostupné z: <http://www.kellnerfoundation.cz/pomahame-skolam-k-uspechu/chci-se-zapojit/chci-zasilat-casopis-o-ctenarstvi>

Hledáte nové podněty pro rozvoj čtenářství ve vašich výukových hodinách? Dopřejte si pravidelnou dávku inspirací ve formě odborného elektronického časopisu o čtenářské a kritické gramotnosti, který propojuje poznatky z výzkumných studií s živou školní praxí. Těšit se můžete na čtenářské lekce, profesní příběhy učitelů i tipy na knihy pro děti.

Kritické listy: čtvrtletník pro čtenářskou gramotnost a kritické myšlení ve školách. [online]. Praha: Kritické myšlení. 1999-2013. [cit.:2016-05-23]. Dostupné z:

<http://www.kritickemysleni.cz/materialy.php>

Čtvrtletník ke stažení s inspirací k výuce Čtením a psaním ke kritickému myšlení (RWCT). Hlavním cílem programu je, aby se žáci stali samostatnými mysliteli a čtenáři, kteří se dokážou na věci dívat z různých úhlů pohledu, jsou zvědaví, cítí lásku k vědění a zodpovědnost za svět, ve kterém žijí.

ČLÁNKY V ČASOPISECH:

Čtenářská gramotnost. *Učitelské listy: web o změnách ve vzdělávání* [online]. 2010, č. 12. [cit.: 2016-05-24]. Dostupné z: <http://www.ucitelske-listy.cz/2010/12/ctenarska-gramotnost.html>

HAUSENBLAS, Ondřej. Velké myšlenky ve výuce literatury na ZŠ a SŠ. *Kritické listy* [online]. 2001, č. 24. [cit.: 2016-05-24]. Dostupné z: http://www.kritickemysleni.cz/klisty.php?co=klisty24_velkemyslenky

KOŠŤÁLOVÁ, Hana. Čteme si a přemýšlíme o tom nahlas. *Kritické listy: čtvrtletník pro čtenářskou gramotnost a kritické myšlení ve školách.* [online]. 2002, č. 6. [cit.: 2016-05-24]. Dostupné z: http://www.kritickemysleni.cz/klisty.php?co=klisty6_ctemesinahlas

KOŠŤÁLOVÁ, Hana a HAUSENBLAS, Ondřej. Plánování pozpátku. *Kritické listy: čtvrtletník pro čtenářskou gramotnost a kritické myšlení ve školách.* [online]. 2004, č. 16. [cit.: 2016-05-24]. Dostupné z http://www.kritickemysleni.cz/klisty/16_komplet.pdf

KOŠŤÁLOVÁ, Hana. Sady úloh pro rozvíjení čtenářské gramotnosti žáků. *Kritické listy: čtvrtletník pro čtenářskou gramotnost a kritické myšlení ve školách.* [online].

2010, č. 40, s. 17-20. [cit.: 2016-05-24]. Dostupné z:
<http://www.kritickemysleni.cz/klisty/40/ komplet.pdf>

KROPÁČKOVÁ, J., WILDOVÁ, R., KUCHARSKÁ, A. Pojetí a rozvoj čtenářské pregramotnosti v předškolním období. *Pedagogická orientace*, 24 (4), s. 488-509. ISSN 1805-9511.

Literární historik Trávníček: potřebujeme národní program na podporu čtenářství. *Hospodářské noviny* [online]. 5. 5. 2016 [cit.: 2016-05-24]. Dostupné z:
<http://art.ihned.cz/knihy/c1-65279350-ctenarstvi-ministerstvo-kultury-travnicek-kampan>

MEDKOVÁ, Milena. Didaktika informační výchovy na středních školách. *Ikaros: elektronický časopis o informační společnosti* [online]. 2009, roč. 13, č. 2. ISSN 1212-5075. Dostupné z: <http://ikaros.cz/didaktika-informacni-vychovy-na-strednich-skolach>

MERTIN, VÁCLAV. Čtenářem se ještě nikdo nenarodil. *Mladá fronta dnes*. 1994, 5, 22. X. 2 s.

MERTIN, VÁCLAV. Jak naučit děti číst knížky s příběhem. *Děti a my*. 2004, 34, 4. S. 20-21. ISSN 0323-1879.

MERTIN, VÁCLAV. Čtení se nelze naučit jinak než čtením. *Grand biblio: časopis pro čtenářskou veřejnost – o knihách ze všech stran*. 2008, 2, 9. S. 10-11. ISSN 1802-3320.

MERTIN, VÁCLAV. Čtení a vzdělanost. *Učitel'ské noviny*. 2004, 107, 31. S. 16-18. ISSN 0139-5718.

NAVRÁTILOVÁ, Lenka. Informační vzdělávání – odkud začít a kam jít? *Duha* [online]. 2011, roč. 25, č. 2 [cit.: 2016-05-25]. ISSN 1804-4255. Dostupné z:
<https://duha.mzk.cz/clanky/informacni-vzdelavani-odkud-zacit-kam-jit>

NAJVAROVÁ, VERONIKA. Čtenářské strategie žáků prvního stupně základní školy. *Pedagogická orientace*. 2010, 20, 3. S. 49-65. ISSN 1211-4669.

POPELOVÁ NEČASOVÁ, Markéta. Dramatická výchova jako cesta k rozvoji dětského čtenářství. *Tvořivá dramatika*. 2012, č. 1, s. 19-23.

PRÁZOVÁ, Irena. Dětské čtení: aktuální výzkumy dětského čtenářství. *Ikaros: elektronický časopis o informační společnosti* [online]. 2014, roč. 18, č. 3. ISSN 1212-5075. Dostupné z: <http://ikaros.cz/detske-cteni-aktualni-vyzkumy-detskeho-ctenarstvi>

ROZSYPALOVÁ, Klára. Informační vzdělávání dětí v knihovnách. Čtenář: měsíčník pro knihovny [online]. 2012, roč. 64, č. 9. ISSN 1805-4064 (Online). Dostupné z:
<http://ctenar.svkkk.cz/clanky/2012-roc-64/9-2012/informacni-vzdelavani-deti-v-knihovnach-101-1276.htm>

STASZEK, Zdeněk. Vzhůru k trvale udržitelnému čtenářství. Host 7 dní online: vzorec pro literaturu [online]. 30. 3. 2016 [cit.: 2016-05-24]. Dostupné z: <http://www.h7o.cz/vzhuru-k-trvale-udrzitelnemu-ctenarstvi/>

ŠLAPAL, Miloš. Čteme společně – možnosti čtenářského tutoringu. Kritické listy: čtvrtletník pro čtenářskou gramotnost a kritické myšlení ve školách. [online]. 2010, č. 40, s.17-20. [cit.: 2016-05-24]. Dostupné z: http://www.kritickemysleni.cz/klisty/40/_komplet.pdf

ŠLAPAL, Miloš a RAŠKOVÁ, Klára. Čteme společně – projekt 1. a 9. třídy na podporu čtenářství. Kritické listy: čtvrtletník pro čtenářskou gramotnost a kritické myšlení ve školách. [online]. 2010, č. 40, s.17-20. [cit.: 2016-05-24]. Dostupné z: http://www.kritickemysleni.cz/klisty/40/_komplet.pdf

WILDOVÁ, RADKA. Rozvoj pregramotnosti a počáteční čtenářské gramotnosti v kurikulu evropských zemí. *Pedagogika*. 2012, LXII, 1-2. 10–22 s. ISSN 0031-3815.

Česká republika věnovala vždy velmi intenzivní pozornost rozvoji čtení a především rozvoji počátečního čtení. V současném gramotnostním pojetí se právě tato oblast proměnila v tzv. rozvoj počáteční čtenářské gramotnosti, což je pojem podstatně širší než již zmíněné počáteční čtení. Společně s rozvojem počáteční čtenářské gramotnosti se významně zvýšil zájem o období vývojově předcházející, o období pregramotnosti. Text se zaměří na analýzu evropských státních a školních kurikul právě z pohledu rozvoje pregramotnosti a počáteční čtenářské gramotnosti. Smyslem této komparace, která navazuje na již publikované komparace z dřívějších období, je prezentovat aktuální informace a inspirovat prostřednictvím tzv. evropských trendů rozvoje sledovaných oblastí budoucí vývoj v České republice

ABSOLVENTSKÉ PRÁCE:

BARTÍKOVÁ, Erika. *Rozvoj dovednosti čtení s porozuměním na 1. stupni ZŠ*. Brno, 2015. Diplomová práce. Masarykova universita, Fakulta pedagogická, Katedra českého jazyka. 2015. Vedoucí práce PaedDr. Ivo Martinec, CSc. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/252161/pedf_m/DP.pdf

Diplomová práce zpracovává teoretická východiska práce s textem na 1. stupni základní školy, způsoby cest ke čtenářské gramotnosti. Rovněž objasňuje proces rozvoje porozumění informacím pomocí pracovních listů. Praktická část obsahuje pracovní listy k jednotlivým kapitolám knihy Ondřeje Sekory Knížka Ferdy mravence doplněné motivační metodikou. Vhodné k využití I v družinách a knihovnách.

DUNDÁČKOVÁ, Jana. *Moderní metody práce s dětmi v knihovnách*. Brno, 2006. Bakalářská práce (Bc.). Brno, Masarykova univerzita v Brně, Filozofická fakulta, Ústav české literatury a knihovnictví, Kabinet knihovnictví, Informační studia a knihovnictví. Dostupné z:

https://is.muni.cz/th/110755/ff_b/Bakalarka.pdf

Přehled metod práce s dětmi v knihovnách je rozčleněna do deseti kapitol. Nejprve je věnována pozornost dětskému čtenářství a zdůvodnění potřeby rozvoje čtenářských dovedností. Tyto dovednosti jsou rozvíjeny prostřednictvím návštěv knihoven, tématických besed a informačních lekcí. Všímá si také činnosti Klubu dětských knihoven, projektů a akcí pořádaných pod jeho záštitou např. Noc s Andersenem, Kde končí svět, Webík. Zabývá se netradičními metodami práce s dětmi prostřednictvím environmentální a multikulturní výchovy. Kapitola o práci s handicapovanými čtenáři je zaměřena na děti se zdravotním handicapem, který souvisí s poruchami čtení. Na konkrétních příkladech jsou uvedeny akce celostátní i akce vlastní.

HEJSEK, Lukáš. *Rozvoj čtenářské gramotnosti v procesu základního vzdělávání*. Olomouc, 2014. Disertační práce. Olomouc, Univerzita Palackého v Olomouci, Pedagogická fakulta, Ústav pedagogiky a sociálních studií. Školitel doc. PhDr. Hna Marešová, Ph.D., doc. PhDr. Ivana Gejušová, Ph.D., PhDr. René Szotkowski, Ph.D. Dostupné z:

https://theses.cz/id/8rj11x/repo_upolrepo_key_64238123481

Disertační práce sleduje vývoj a modely gramotností se zaměřením na čtenářskou gramotnost a čtenářské strategie v ČR. Zaměřuje se na vyšší ročníky základních škol, kde podle výzkumů úroveň čtenářské gramotnosti stagnuje, či dokonce klesá. Tato gramotnost je sledována z několika hledisek – např. didaktického, pedagogických teorií apod. Nechybí charakteristika některé klasifikace čtenářských strategií a technik čtení z různých hledisek. Čtenářské strategie jsou zde chápány jako techniky a postupy, které si žáci vědomě volí podle cílů čtení za účelem porozumění textu. Výzkumná část je věnována způsobu, jak vyučující pracují s texty a jak rozvíjí čtenářskou gramotnost svých žáků, což úzce souvisí i to, jak žáci dokážou s textem pracovat a porozumět mu.

KADLECOVÁ, Patricie. *Možnosti rozvoje čtenářské gramotnosti u žáků prvního stupně*. Plzeň, 2012. Diplomová práce. Západočeská univerzita v Plzni, fakulta pedagogická, katedra pedagogiky. Vedoucí práce Eva Lukavská.

<https://otik.uk.zcu.cz/bitstream/handle/11025/5817/Diplomova%20prace%200-%20Patricie%20Kadlecova.pdf?sequence=1>

Cílem praktické části je vytvoření uceleného metodického souboru lekcí čtenářské gramotnosti, které mohou sloužit učitelům, jež mají snahu u svých žáků rozvíjet právě čtenářskou gramotnost. Najdeme zde základní informace o metodách výuky čtení, a také o dokumentech a podkladech, které mají v současné době učitelé k dispozici k rozvíjení čtenářské gramotnosti. Z práce vyplývají témata, kterým by měla být do budoucna věnována pozornost, například zařazení termínu čtenářská gramotnost do Rámcového vzdělávacího programu a jeho zpracování jako součást vzdělávacího oboru Český jazyk a literatura či jako průřezového tématu.

KŘÍŽKOVÁ, Petra. *Výchova ke čtenářství na 1. stupni ZŠ*. Plzeň, 2012. Diplomová práce (Mgr.). Plzeň, Západočeská univerzita v Plzni, Fakulta pedagogická, Katedra pedagogiky. Mgr. Pavla Sovová, Ph.D. Dostupné z: <http://bit.ly/24qtRTd>

Výchova ke čtenářství na 1. stupni ZŠ – v teoretické části jsou popsány základní pojmy, které souvisí se čtenářstvím, vývoj dětského čtenáře a metody, které jsou důležité pro jeho rozvoj a práci s četbou ve školním prostředí. V praktické části jsou popsány výsledky výzkumu, který mapuje četbu ve volném čase, její místo mezi jinými aktivitami, čtenářské postoje, zájmy a návyky žáků na 1. stupni základních škol, jejich čtenářské zázemí a způsob podpory ve škole. V závěru jsou tyto výsledky shrnuty a představují možná východiska pro pedagogickou praxi.

KUBOVÁ, Veronika. *Aplikace vybraných metod RWCT v literární výchově jakožto součásti výchovy estetické*. Diplomová práce (Mgr.). Brno, 2012. Masarykova univerzita v Brně, Filozofická fakulta, Ústav hudební vědy. Vedoucí práce PhDr. Libor Kyncl. Dostupné z:

https://is.muni.cz/th/262087/ff_m/Diplomova_prace_Kubova.pdf

Diplomová práce Aplikace vybraných metod RWCT v literární výchově jakožto součásti výchovy estetické pojednává o možnostech při práci s literárním textem v literární výchově na poli výchovy estetické a jejím zefektivnění. Využívá při tom kritického myšlení, edukačního modelu E – U – R a vybraných metod programu RWCT. Popisuje rovněž vybrané metody RWCT – např. alfa box, čtení s otázkami, čtenářské dopisy, myšlenkové mapy aj. Práce je teoreticko-aplikační a zavádí teorii vymezenou v první části do praxe.

MACHÁČKOVÁ, Jitka. *Efektivní zvyšování čtenářské gramotnosti na 1. stupni v rámci českého jazyka*. České Budějovice, 2015. Závěrečná kvalifikační práce. České Budějovice, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Pedagogická fakulta, Oddělení celoživotního vzdělávání. Vedoucí práce Mgr. Iva Mrkvičková Ph.D. Dostupné z:

https://www.pf.jcu.cz/structure/other_departments/czv/archiv_zp/abc/Efektivni_zvysovani_ctenarske_gramotnosti_na_1_stupni_v_ramci_ceskeho_jazyka.pdf

Práce se zabývá problematikou rozvíjení čtenářské gramotnosti na prvním stupni základní školy v rámci výuky českého jazyka. Sleduje teoretické poznatky o čtenářství a jeho postavení ve vzdělávacím procesu. Popisuje některé edukační metody elementární a metody kritického myšlení. Zabývá se výhodami jednotlivých metod a jejich využitím v běžné výuce a zároveň neopomíná obecnou didaktickou rovinu problematiky čtení. Tyto poznatky aplikuje v praktické části, která se skládá z pracovních listů ověřených v praxi na základní škole. Tyto pracovní listy jsou opatřeny metodickým komentářem. Cílem praktické části je předložit soubor materiálů použitelných pro rozvoj čtenářské gramotnosti na prvním stupni základní školy.

MATULOVÁ, Jana. *Čtenářská gramotnost v České republice*. Brno, 2011. Bakalářská práce (Bc.). Masarykova univerzita v Brně, Filozofická fakulta, Ústav české literatury a knihovnictví, Kabinet informačních studií a knihovnictví. Vedoucí práce: PhDr. Petr Škyřík. Dostupné z:

https://is.muni.cz/th/262815/ff_b/Bakalarska_prace_-_Jana_Matulova.pdf

Bakalářská práce se zabývá tématem čtenářské gramotnosti v České republice hlavně u dětských čtenářů. V úvodní části je vymezen pojem gramotnost s důrazem na gramotnost čtenářskou. Jsou zde nastíněny problémy, které mohou nastat při jejím zanedbání. Součástí práce je souhrn výzkumů provedených v České republice se zaměřením na čtenářskou gramotnost a na čtenářství. Na závěr teoretické části jsou vypsány možné způsoby zvyšování čtenářské gramotnosti. V praktické části je návrh projektu pro rozvoj čtenářské gramotnosti v knihovnách, se zaměřením na knihovny veřejné.

MIKLÍKOVÁ, Kateřina. *Projekty na podporu dětského čtenářství se zaměřením na Celé Česko čte dětem*. Brno, 2010. Bakalářská práce. Masarykova univerzita v Brně, Filozofická fakulta, Ústav české literatury a knihovnictví, Kabinet informačních studií a knihovnictví. Mgr. Monika Kratochvílová.

Dostupné z: https://is.muni.cz/th/251778/ff_b

Bakalářská práce se zabývá dětským čtenářstvím, zejména aktivitami na jeho podporu. V úvodní části je pojednáno o dětských čtenářských zájmech a současných výzkumech dětské čtenářské gramotnosti. Hlavní část popisuje významné české projekty na podporu dětského čtenářství, především projekt Celé Česko čte dětem. Závěr práce tvoří vyhodnocení dotazníkového šetření Čtete svým dětem?

NAJVAROVÁ, Veronika. *Čtenářská gramotnost žáků 1. stupně základní školy*. Brno, 2008. Disertační práce (Ph.D.). Masarykova univerzita v Brně, Pedagogická fakulta, Katedra pedagogiky. Školitel doc. PhDr. Oldřich Šimoník, CSc. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/14647/pedf_d/VN_disertace.pdf

Teoretická část disertační práce definuje pojem gramotnost, rozebírá funkční gramotnost a nižší pojem čtenářskou gramotnost. Popisuje také metody práce s textem, čtenářské strategie a dovednosti, klasifikuje je. Výzkumná část se týká čtenářských dovedností a také charakteristik žáků – čtenářů.

POSPÍŠILOVÁ, Lucie. *Příležitosti k rozvíjení čtenářské gramotnosti na 1. stupni ZŠ*. Brn, 2012. Diplomová práce. Masarykova univerzita v Brně, Fakulta pedagogická, Institut výzkumu školního vzdělávání. Vedoucí diplomové práce Petr Najvar. Dostupné z:

https://is.muni.cz/th/253011/pedf_m/prilezitosti_k_rozvoji_CG.pdf

Prostřednictvím metody videostudie jsme provedli výzkum, s cílem zjistit, jaké příležitosti poskytují učitelé žákům prvního stupně základních škol k rozvíjení čtenářské gramotnosti v předmětu přírodověda. Žáci pracují s texty v přírodovědě asi ve 30 % času výuky. Tento čas je věnován především pasivní práci s texty – opisování, předčítání, doplňování. V mnohem menší míře zařazují učitelé aktivní práci s texty – tiché čtení a písemné, nebo ústní odpovědi na otázky. Podobné výsledky přinesly i výzkumy PIRLS 2001 a PISA 2009. Dále jsme zjistili, že nejčastěji využívaným didaktickým prostředkem je pracovní list, méně často učebnice a tabule.

RAJDLOVÁ, Iva. *Problematika dětského čtenářství a aktivity na jeho podporu*. Brno, 2006. Diplomová práce (Mgr.). Masarykova univerzita v Brně, Filozofická fakulta, Ústav české literatury a knihovnictví, Kabinet knihovnictví, Informační studia a knihovnictví. Vedoucí práce Iluše Cejpková. Dostupné z:

https://is.muni.cz/th/64850/ff_m/Diplomovapraxe-konecnaverze.pdf

Diplomová práce se zabývá významem četby pro vývoj dětského organismu, faktory působícími na rozvoj čtenářství a úlohou knihoven v tomto procesu. Krátce shrnuje vliv četby z pohledu bibliopsychologie včetně stručného nástinu vzniku této vědecké disciplíny a osobnosti jejího zakladatele Rubakina. Přináší konkrétní příklady práce knihoven pro handicapované děti s uvedením některých terapií využitelných v knihovnické práci. Zmiňuje význam multikulturní výchovy a možné aktivity s multikulturním obsahem. Pojednává o komunitní knihovně, uvádí výsledky spolupráce knihoven a různých subjektů v podobě zajímavých akcí pro děti. Práce nastiňuje možnosti charitativní či humanitární činnosti knihoven. Věnuje se zapojení dětských knihoven do úspěšných celostátních knihovnických projektů. Popisuje některé zajímavé zahraniční podněty a inspirace zaměřené na podporu čtenářství dětí. Uvádí vzdělávací programy určené pracovníkům dětských knihoven.

SELUCKÁ, Helena. *Různé druhy informací na cestě ke čtenářství* [pdf]. Brno, 2012. Diplomová práce (Mgr.). Masarykova univerzita v Brně, Filozofická fakulta, Ústav české literatury a knihovnictví, Kabinet informačních studií a knihovnictví. Vedoucí práce Mgr. Veronika Peslerová. Dostupné z:

https://is.muni.cz/th/110829/ff_m

Diplomová práce „Různé druhy informací na cestě za čtenářství“ se zabývá čtenářstvím mladých lidí, jeho formováním v průběhu let a vlivům, které je mohou ovlivňovat.

Čtenáři mladšího a staršího školního věku a také mládež jsou zde popsáni z hlediska vývojové psychologie. Přiblíženy jsou druhy informací, které na mladé čtenáře působí denně – vizuální a audiovizuální. Praktická část je zaměřena na smíšený výzkum a hledání odpovědi na otázku, zda má druh přijímaných informací vliv na podporu čtenářství nebo čtenářské gramotnosti.

SMOLKOVÁ, Marie. *Rozvoj čtenářské gramotnosti pomocí metod RWCT.* Praha, 2016. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, Katedra primární pedagogiky. Vedoucí práce PhDr. Anna Tomková, Ph.D.

Dostupné z: <https://is.cuni.cz/webapps/zcp/download/120220501>

Práce se zabývá rozvojem čtenářské gramotnosti metodami programů čtením a psaním ke kritickému myšlení (Reading and Writing for Critical Thinking - RWCT) v období prvního stupně základní školy. V teoretické části je popsán program RWCT a vymezena problematika čtenářské gramotnosti. Dále jsou přiblíženy některé z metod tohoto programu, včetně jejich přínosu pro rozvoj jednotlivých složek čtenářské gramotnosti. Výzkumná část se snaží odpovědět na otázku, zda mohou metody RWCT rozvíjet všechny složky čtenářské gramotnosti a jaké podmínky jsou pro to nezbytné. Práce analyzuje zejména přínos čtenářské dílny a její uplatnění při rozvoji čtenářské gramotnosti a čtenářství.

STRNADOVÁ, Eva. *Literární projekt jako motivační prvek výchovy ke čtenářství.* Brno, 2010. Diplomová práce. Masarykova Univerzita v Brně, Pedagogická fakulta, Katedra českého jazyka. Vedoucí práce Mgr. Jitka Zítková, Ph.D.

Dostupné z: https://is.muni.cz/th/135880/pdf_m

Diplomová práce kromě teoretické části obsahuje vypracování literárněvýchovného projektu jako určitého metodického materiálu pro využití v zájmovém kroužku zaměřeném na četbu a práci s knihou v primární škole, dále ve výuce čtení a literární výchově. Hlavním záměrem projektu je zvýšení zájmu dětí o četbu a rozvoj jejich praktických zkušeností a dovedností v procesu literární komunikace. Podstatnou a rozsáhlou část práce tvoří přílohy, obsahující konkrétní texty, pracovní listy s úkoly a ukázkami žákovských prací.

ŠETKOVÁ, Alena. *Vliv metod výuky čtení na prvním stupni základních škol v České republice na rozvoj čtenářství a budování vztahu ke knihovně.* Brno, 2009. Bakalářská práce (Bc.). Masarykova univerzita v Brně, Filozofická fakulta, Ústav české literatury a knihovnictví, Kabinet informačních studií a knihovnictví. Vedoucí práce PhDr. Petr Škyřík. Dostupné z:

https://is.muni.cz/th/216657/ff_b

Práce o způsobech vedení hodin čtení a literatury, o přístupech ze strany pedagoga a používaných výukových metod – majících při vytváření čtenářských návyků zásadní význam. Neopomenutelný vliv na čtenářství má také způsob doporučování povinné četby a povaha vztahu základní školy a veřejné knihovny.

ŠIVICOVÁ, EVA. *Metody rozvíjení dětského čtenářství na 2. stupni ZŠ.* Brno, 2013. Diplomová práce (Mgr.). Brno: Masarykova univerzita v Brně, Fakulta pedagogická, Katedra pedagogiky. Vedoucí práce Mgr. Jiří Havel, Ph.D.

Dostupné z:

https://is.muni.cz/th/266489/pdf_m/Diplomova_prace_b9pcq.pdf

Diplomová práce se zabývá problematikou rozvoje dětského čtenářství na 2. stupni základních škol. Jejím cílem je popis metod, kterými se učitelé literární výchovy snaží působit na čtenářství žáků, a také popis dalších aktivit, jež jsou na školách ve prospěch četby realizovány. Teoretická část uvádí subjekty a faktory ovlivňující vztah dětí k četbě, podrobněji se věnuje literární výchově, jako hlavnímu nástroji při výchově čtenáře na školách, a podává aktuální profil pubescentního čtenáře. Těžiště této části práce pak spočívá ve zmapování možných metod a aktivit rozvíjejících čtenářství žáků. Praktickou část tvoří výzkum, jenž zjišťuje skutečný stav využívání zmíněných metod a nástrojů. Empirické šetření bylo provedeno prostřednictvím dotazníku a jeho respondenty byli učitelé českého jazyka a literatury 2. stupně základních škol.

ŠPAŇHELOVÁ, Hana. *Rozvoj dovednosti čtení s porozuměním na 1. stupni ZŠ*. Brno, 2013. Diplomová práce. Masarykova univerzita v Brně, Fakulta pedagogická, Katedra českého jazyka. Vedoucí práce doc. PhDr. Karla Ondrášková, CSc. Dostupné z:

https://is.muni.cz/th/65110/pedf_m/Diplomova_prace.pdf

Diplomová práce se zabývá čtenářskou gramotností, procesem čtení, osobou čtenáře a rozvojem dovednosti čtení s porozuměním ve 3. ročníku základní školy. Klade si za cíl zjistit, zda pravidelné a systematické používání pracovních listů určených k reflexi čteného textu rozvíjí dovednost čtení s porozuměním. Praktická část diplomové práce obsahuje pracovní listy vytvořené k první části knihy Děti z Bullerbynu švédské spisovatelky Astrid Lindgrenové. Pracovní listy se zaměřují na rozvoj čtení s porozuměním a jsou v nich použity různé postupy k ověřování porozumění čtenému textu.

ŠVRČKOVÁ, Marie. *Počáteční čtenářská gramotnost a klíčové kompetence*. Praha, 2011. Dizertační práce. Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, Katedra primární pedagogiky. Školitel: doc. PaedDr. Radka Wildová, CSc. Dostupné z: <http://www.vyzkum-mladez.cz/zprava/1339412622.pdf>

Práce uvádí do problematiky počáteční čtenářské gramotnosti žáků na počátku primárního vzdělávání v kontinuitě s teoretickou základnou problematikou klíčových kompetencí. Hlavní cílem práce je dle vybraných hledisek (pedagogického, didaktického) analyzovat soudobý stav výuky počátečního čtení jako rozvoje počáteční čtenářské gramotnosti v návaznosti na problematiku kompetencí. Cílem teoretické části práce je uvést do teoretické základny řešeného tématu, obsahově vymezit a utřídit pedagogickou terminologii užívanou v souvislosti s pojmem počáteční čtenářská gramotnost a kompetence.

VAŠÍKOVÁ, Dagmar. *Četba předškolákům v mateřských školách*. Brno, 2013. Bakalářská práce (Bc.). Masarykova univerzita v Brně, Pedagogická fakulta, Katedra speciální pedagogiky. Vedoucí práce doc. PaedDr. Jiřina Klenková, Ph.D. Dostupné z:

https://is.muni.cz/th/371402/pedf_b/Bakalarska_prace_Vasikova_Dagmar.pdf

Jedním z faktorů, jak ovlivnit vývoj řeči a komunikačních schopností, je četba, která má být zařazena do vzdělávacího procesu každý den, a kterou se zabývá tato práce. Cílem je zjistit, jak a jakými prostředky pedagogové v mateřských školách rozvíjí čtenářskou gramotnost dětí a do jaké míry naplňují vzdělávací oblast „Jazyk a řeč“ v rámcovém vzdělávacím programu pro předškolní vzdělávání. Zabývá se dětskou četbou, žánry dětské literatury, četbou v mateřské škole a rolí pedagoga. Zmiňuje se o práci neziskové organizace „Celé Česko čte dětem“, která pořádá kampaň na podporu čtenářství, do které se zapojují mateřské školy.

VLČKOVÁ, Marie. *Informační a čtenářská výchova v rámci školního vzdělávacího programu pro základní školy – návrh plánu učiva*. Brno, 2011. Bakalářská práce (Bc.). Masarykova univerzita v Brně, Filozofická fakulta, Ústav české literatury a knihovnictví. Kabinet informačních studií a knihovnictví. Mgr. Jana Nejezchlebová. Dostupné z:

https://is.muni.cz/th/333779/ff_b/bakalarska_diplomova_prace.pdf

Bakalářská práce se zabývá problematikou informační a čtenářské výchovy na základní škole a její návaznosti na školní vzdělávací programy. Popisuje také zapojení školní knihovny do vyučování. V praktické části se v rámci čtenářské výchovy soustředí na metody výuky čtení a literární výchovy. V oblasti informační výchovy se věnuje problematice získávání informací a práci s informacemi ve školní knihovně. Na charakteristiku rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání navazuje analýza čtenářské a informační výchovy a snaha o spojení informační a čtenářské výchovy v jeden ucelený vzdělávací obor a jeho začlenění do školního vzdělávacího programu. Součástí práce je návrh plánu učiva informační a čtenářské výchovy a rozpracované modelové lekce a metodiky pro výuku ve třetím ročníku.

ZÁLEŠÁKOVÁ, Miroslava. *Vyučovací metody přispívající k rozvoji čtenářské gramotnosti*. Olomouc, 2014. Diplomová práce. Univerzita Palackého, Pedagogická fakulta. Vedoucí práce Jaroslav Vala. Dostupné z: <http://theses.cz/id/04m7wu/Diplomka.pdf>

Diplomová práce se zabývá čtenářskou gramotností dětí na prvním stupni ZŠ. V teoretické části jsou popsány termíny jako čtenář, čtení, četba. Empirická část vychází také z výsledků mezinárodních výzkumů. Přínosem práce jsou originální žákovské pracovní listy při jejichž zpracování žáky 3. tříd byly využity jednotlivé metody rozvoje čtenářské gramotnosti a rozvoj jednotlivých rovin čtenářské gramotnosti. Analýza výsledků práce je součástí práce.

WEBOVÉ STRÁNKY:

Abeceda občanské sdružení. Čtenářská gramotnost a projektové vyučování [online]. Most: Abeceda, občanské sdružení, ©2016 [cit.: 2016-05-23]. Dostupné z: <http://www.ctenarska-gramotnost.cz/>

Čítárny: Ze světa knih, literatury a vzdělávání [online]. © 2016 [cit.: 2016-05-26]. Dostupné z: <http://www.citarny.cz/>

Česká informační společnost [online]. © 2016 [cit.: 2016-05-26]. Dostupné z: <http://cisvts.cz/>

Česká škola [online]. Praha: Albatros Media, ©2000-2014 [cit.: 2016-05-23]. Dostupné z: <http://www.ceskaskola.cz/search/label/%C4%8Dten%C3%A1%C5%99stv%C3%AD>

Čtenářská gramotnost a projektové vyučování. Abeceda, o. s., © 2016 [cit.: 2016-05-23]. Dostupné z: <http://www.ctenarska-gramotnost.cz/>

Čtenářské kluby [online]. © 2016 [cit.: 2016-05-25]. Dostupné z: <http://ctenarskekluby.cz/>

EDULAB. Vzdělávání se nás týká: vítejte v centru moderních vzdělávacích technologií EDULAB [online]. Praha: Edukační laboratoř, 2016 [cit.: 2016-05-24]. Dostupné z: <http://www.edulabcr.cz/>

Elektronická platforma pro vzdělávání dospělých v Evropě [online]. [cit.: 2016-05-26]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/epale/cs/>

Globální metoda čtení – Globální čtení [online]. www.globalnicteni.cz [cit.: 2014-01-20]. Dostupné z: www.globalni-cteni.cz/clanek/globalni-metoda-cteni/

iLiteratura.cz [online]. © 2016 [cit.: 2016-05-25]. Dostupné z: <http://www.iliteratura.cz/>

Inspiromat [online]. [cit.: 2016-05-26]. Dostupné z: <http://www.inspiromat.cz/>

Knihovnice.cz: pokladnice plná knih. [online]. [cit.: 2016-05-25]. Dostupné z: <http://www.knihovnice.cz/>

Kritické myšlení. Čtením a psaním ke kritickému myšlení. [online]. [cit.: 2016-05-25]. Dostupné z: http://www.kritickemysleni.cz/facelift_index.php

Nejlepší knihy dětem. [online]. [cit.: 2016-05-25]. © 2014-2016. Dostupné z: <http://www.nejlepsiknihydetem.cz/archiv-katalogu>

SCIO. Nový čtenář: objednávkový formulář projektu [online]. © 2008-2014 [cit.: 2016-05-23]. Dostupné z: <https://scio.cz/ObjednavkySkoly/ProjektDetail.aspx?ProjektID=409>

Svoboda učení.cz: připravila vás škola na život? [online]. [cit.: 2016-05-23].
Dostupné z: <http://www.svobodauceni.cz/odkazy/knihy>

PŘÍSPĚVEK NA WEBOVÉ STRÁNCE:

ČERNÁ, Zuzana a Michal ČERNÝ. Informační výchova jako reflexe informační společnosti. In: *Metodický portál: inspirace a zkušenosti učitelů* [online]. [cit.: 2016-05-25]. Dostupné z:

<http://clanky.rvp.cz/clanek/k/g/14381/INFORMACNI-VYCHOVA-JAKO-REFLEXE-INFORMACNI-SPOLECNOSTI.html/>

ČERNÁ, Zuzana. Role školních knihoven v informační výchově. In: *Metodický portál: inspirace a zkušenosti učitelů* [online] 2012. [cit. 11. 7. 2014].

Dostupné na www: <http://clanky.rvp.cz/clanek/k/g/14819/role-skolnich-knihoven-v-informacni-vychove.html/>

ČERVENKOVÁ, Barbora. Podpora čtenářství. In: *WIKI KNIHOVNA.CZ* [online]. [cit.: 2016-05-24]. Dostupné z:

http://wiki.knihovna.cz/index.php/Podpora_%C4%8Dten%C3%A1%C5%99stv%C3%AD

Čtenářská gramotnost. In: *Knihy.ABZ.cz* [online]. [cit.: 2016-05-26].

Dostupné z: <http://knihy.abz.cz/obchod/ctenarska-gramotnost>

Čtenářské dílny jako prostředek k rozvoji čtenářství a čtenářské gramotnosti – vhodné pro výzvu č. 56 OPVK. In: *Vzdělávací institut Středočeského kraje* [online]. [cit.: 2016-05-24]. Dostupné z: <http://visk.cz/akce/0369E81>

Čtenářství. In: *EDUin: vzdělávání je i naše věc* [online]. Praha: EDUin, [2016] [cit.: 2016-05-24]. Dostupné z: <http://www.eduin.cz/tag/ctenarstvi/>

Čtenářství. In: *Informace pro knihovny* [online]. Praha: Národní knihovna ČR, Knihovnický institut, 2016 [cit.: 2016-05-24]. Dostupné z:

<http://ipk.nkp.cz/odborne-cinnosti/ctenarstvi-1>

Čtením a psaním ke kritickému myšlení. In: *Kritické myšlení* [online]. [cit.: 2016-05-26]. Dostupné z:

http://www.kritickemysleni.cz/facelift_index.php

Databanka vzdělávacích knihovnických programů. In: *Knihovna Jiřího Mahena v Brně* [online]. [cit.: 2016-05-26]. Dostupné z: <http://knihovnici.kjm.cz/>

EACEA; Ústav pro informace ve vzdělávání. Výuka čtení v Evropě: Souvislosti, politiky a

praxe [online]. Brusel: Eurydice, 2011 [cit. 2016-05-24]. ISBN 978-92-9201-189-5. Dostupné z:

http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/thematic_reports/130CS.pdf.

JONÁK, Zdeněk. Čtenářská versus informační gramotnost. Podporují se nebo jsou ve sporu? In: *Metodický portál: inspirace a zkušenosti učitelů* [online]. [cit.: 2016-05-25]. Dostupné z:

<http://clanky.rvp.cz/clanek/s/Z/1040/CTENARSKA-VERSUS-INFORMACNI-GRAMOTNOST-PODPORUJI-SE-NEBO-JSOU-VE-SPORU.html/>

KODETOVÁ, Radomíra. Sekce pro informační vzdělávání uživatelů. In: *Sdružení knihoven ČR* [online]. [cit.: 2016-05-26]. Dostupné z: <http://www.sdruk.cz/sdruk/odborne-sekce/sekce-pro-informacni-vzdelavani-uzivatele/clanek/sekce-pro-informacni-vzdelavani-uzivatele/>

KOUBEK, Petr a Jitka ALTMANOVÁ. Metodická doporučení pro rozvíjení čtenářské gramotnosti. In: *Česká škola* [online]. Praha: Albatros Media, ©2012-01-24 [cit.: 2016-05-23]. Dostupné z: <http://www.ceskaskola.cz/2012/01/petr-koubek-jitka-altmanova-metodicka.html>

KOVAŘÍKOVÁ, Ludmila. Gramotnost. In: *Scoop.it!* [online]. [cit.: 2016-05-25]. Dostupné z: <http://www.scoop.it/t/gramotnost>

Kurz čtenářství pro předškoláky bude v červnu hostit Olomouc. In: *Nová škola* [online]. Praha: Nová škola, © 2013. Dostupné z: <http://www.novaskolaops.cz/ctenarsky-kurz-pro-predskolaky-bude-v-cervnu-hostit-olomouc>

Lekce OSV. In: *Osobnostní a sociální výchova: vzdělávací programy pro učitele a žáky* [online]. [cit.: 2016-05-26]. Dostupné z: <http://www.odyssea.cz/metodiky-osv.php?cast=lekce-osv>

MAZÁČOVÁ, Pavlína. Knihovníci, nebojte se kurikula, aneb Tajemství RVP a ŠVP. [online] 23. 4. 2014. [cit. 2016-05-23]. Dostupné na www: http://www.sdruk.cz/data/xinha/sdruk/2014/mazacova_prednaska_prezentace.pdf

Metodický portál: výběr příspěvků: čtenářská gramotnost. Sborník příspěvků z Metodických portálů www.rvp.cz. [online]. Praha: Výzkumný ústav pedagogický v Praze, 2008. [cit.: 2016-05-24]. Dostupné z: http://www.vuppraha.cz/wp-content/uploads/2010/02/sb3_ct_gram.pdf

NOVÁ, Alena. Průzkum čtenářství: učitelé mluví o pohádkách, žáci by uvítali horory. In: *StudentMag* [online]. [cit.: 2016-05-24]. Dostupné z: <http://studentmag.topzine.cz/pruzkum-ctenarstvi-ucitele-mluvi-o-pohadkach-zaci-by-uvitali-horory/>

Podpora čtenářství. In: *Knihovna Liberec = Bibliothek Liberec = Library Liberec* [online]. Liberec: Krajská vědecká knihovna v Liberci [cit.: 2016-05-24]. Dostupné z: <http://www.kvcli.cz/pro-knihovny/odkazy-pro-knihovny/kampane-na-podporu-ctenarstvi.html>

Podpora čtenářství. In: *Nová škola* [online]. Praha: Nová škola, © 2013. Dostupné z: <http://www.novaskolaops.cz/podpora-ctenarstvi>

Procvičujte s dětmi čtení každý den. In: *Včelka* [online]. © 2016 [cit.: 2016-05-26]. Dostupné z: <https://www.vcelka.cz/cs/>

Průřezová témata a čtenářství [online]. [cit.: 2016-05-23]. Dostupné z: <http://www.ptac.cz/>

Publikační činnost. In: *Asociace institucí vzdělávání dospělých ČR* [online]. [cit.: 2016-05-26]. Dostupné z: <http://www.aivd.cz/publikacni-cinnost>

Rámcové vzdělávací programy. In: *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. © 2013-2016 MŠMT [cit.: 2016-05-26]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/skolskareforma/ramcove-vzdelavaci-programy>

Seminář Informační vzdělávání uživatelů ve veřejných knihovnách 2014. [online] 23.-24. 4. 2014. [cit. 11. 7. 2014]. Dostupné na www: <http://www.sdruk.cz/sdruk/odborne-sekce/sekce-pro-informacni-vzdelavani-uzivatelu/clanek/seminar-informacni-vzdelavani-uzivatelu-ve-verejnych-knihovnach-2014/>

VANIČKOVÁ, Vanda. Veřejná knihovna jako potenciální partner školy. In: *Metodický portál: inspirace a zkušenosti učitelů* [online] 2014. [cit. 2016-05-23]. Dostupné z: <http://clanky.rvp.cz/clanek/c/z/18599/verejna-knihovna-jako-potencialni-partner-skoly.html/>

VICHERKOVÁ, Dana. Úskalí čtenářské gramotnosti: průvodce studiem. Studijní text k projektu Propojení teoretické a praktické přípravy budoucích pedagogických pracovníků na UP. [online] 2015. [cit. 2016-05-23]. Dostupné z: http://www.pdf.upol.cz/fileadmin/user_upload/PdF/veda-vyzkum-zahr/2015/seminare/Uskali_ctenarske_gramotnosti_v4_pruvodce_studiem_Vicherkova.d_ocx.

Přehledné shrnutí teorií věnovaných čtenářství ve vztahu s praktickými ukázkami.

wikiHow: jak naučit dítě číst. [online]. [cit. 2016-05-24]. Dostupné z: <http://cs.wikihow.com/Jak-nau%C4%8Dit-d%C3%ADt%C4%9B-%C4%8D%C3%ADst>

DALŠÍ MATERIÁLY:

Čtenářské dílny ve školách při zdravotnických zařízeních. [online] [cit. 2016-05-23]. Dostupné z: http://www.somspol.wz.cz/dokumenty/ctenarske_dilny_metodicke_materialy.pdf

DEMOVÁ, Radka. Harmonický růst osobnosti žáka ve 21. století (Projekt 21). [online] [cit. 2016-05-23]. Dostupné z: http://projekt21.cz/dokumenty/dilna_cteni.pdf

HORNÁČKOVÁ, Vladimíra. Kreativní přístupy v přípravě předškolních pedagogů napomáhající rozvoji čtenářství u dětí předškolního věku a v přípravné třídě. <http://www.spolecnetodokazeme.cz/publicita/hornackova.pdf>

ZIKUŠKA, Jan. Čtenářská gramotnost – metodika. Brno: 2015. [online] [cit. 2016-05-23]. Dostupné z: <http://www.interedu.cz/getattachment/Home/cte.pdf.aspx>

ZIKUŠKA, Jan. Implementace modelu informační gramotnosti dle Kisk do prostředí veřejných knihoven. Dostupné z: <http://sdruk.mlp.cz/data/xinha/sdruk/2013/zikuska.pdf>

Od čtení ke čtenářské gramotnosti

Zpracovala Jarmila Burešová

Knihovna města Ostravy 2016

Ostrava

